

הכנס ה-34 למדעי הבקר והצאן, דצמבר 2024

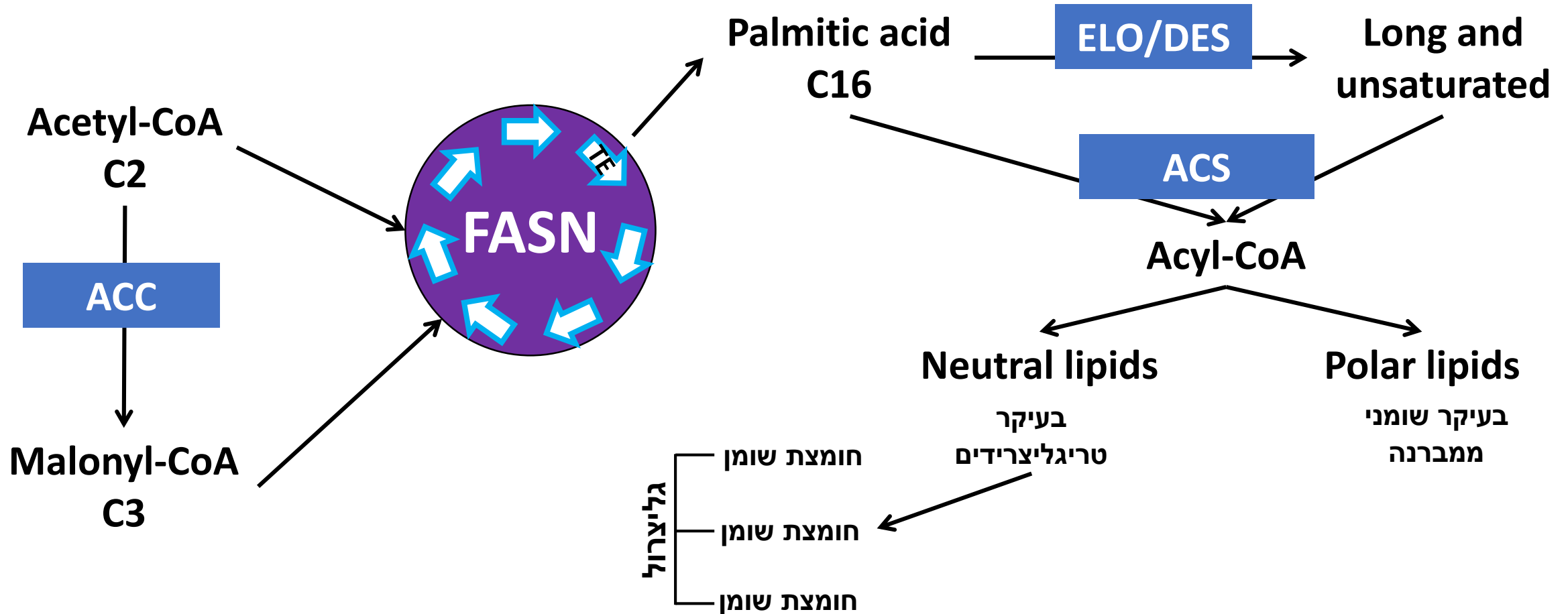
The Robert H Smith
Faculty of Agriculture,
Food and Environment

שימוש במגה-אנליזה של נתוני ביטוי גנים על מנת לפצח את מנגנון הייצור הייחודי של שומן חלב בבקר

רוני תדמור-לוי ונורית ארגוב-ארגמן
הפקולטה לחקלאות מזון ומדעי הסביבה
האוניברסיטה העברית

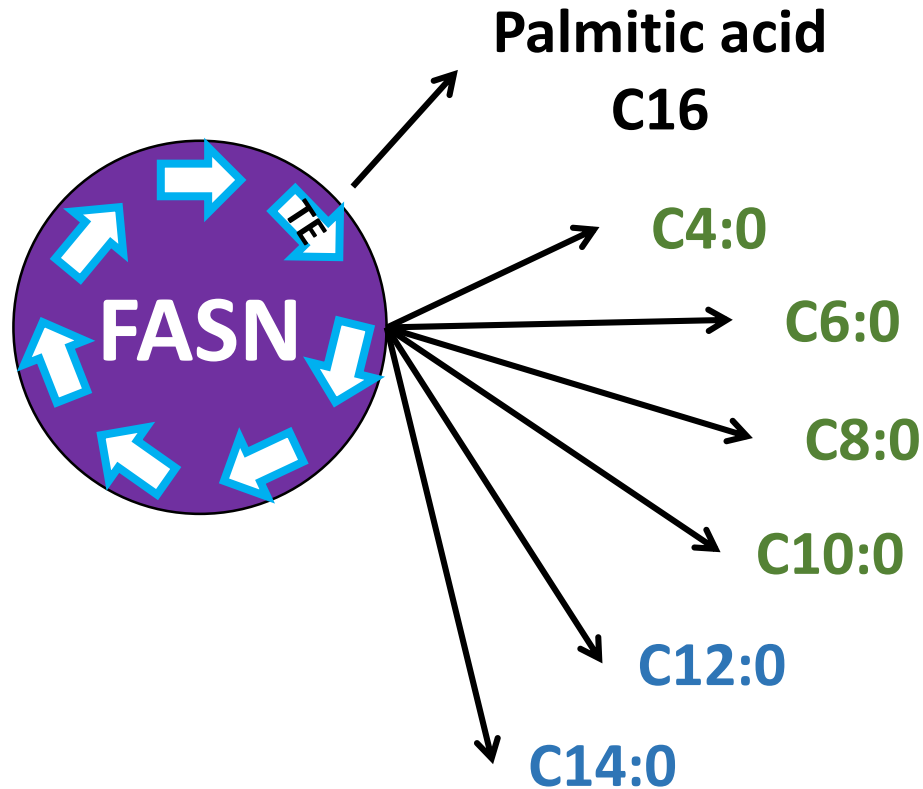

תהליך ייצור השומן שמור אבולוציונית

למרות הדמיון בתהליכים, קיימת שונות אדירה בהרכב חומצות השומן בין רקמות ובין אורגניזמים.

הרכבו הייחודי של שומן החלב

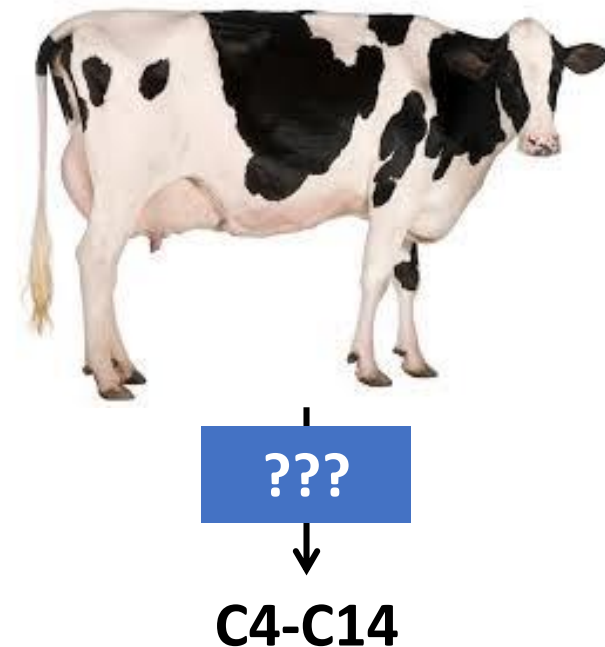
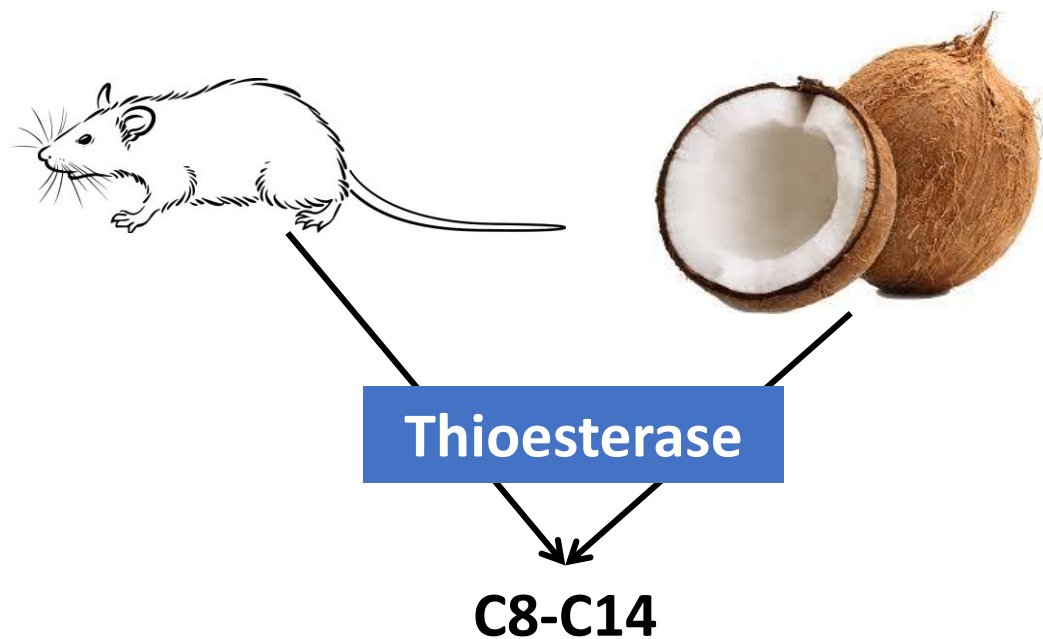
- רוב שומן החלב בפרות מצוי בצורת טריגליצרידים.

- עשיר במיוחד ב**חומצות שומן קצרות ובינוניות** המיוצרות בתאי האפיתל של בלוטת החלב.

- ברקמת השומן בבקר יש ייצור חומצות שומן, ניתן למצוא מעט **חומצות שומן בינוניות**.

מה הבסיס להבדלים אלו? כיצד נוצרות חומצות השומן הקצרות בבלוטת החלב?

כיצד נוצרות חומצות שומן קצרות?

• ל-FASN מבקר יש תכונות ייחודיות המאפשרות לו לשחרר חומצות שומן באורכים קצרים דרך אותו מנגנון של העמסת acetyl-CoA.

• יתכן וניצול מהיר של חומצות שומן אלו לטריגליצרידים מאפשר את שחרורן.

שאלת המחקר:

כיצד מייצרת בלוטת החלב הרכב שומן שונה כל כך משאר השומן בגוף הפרה?

ההיפותזה:

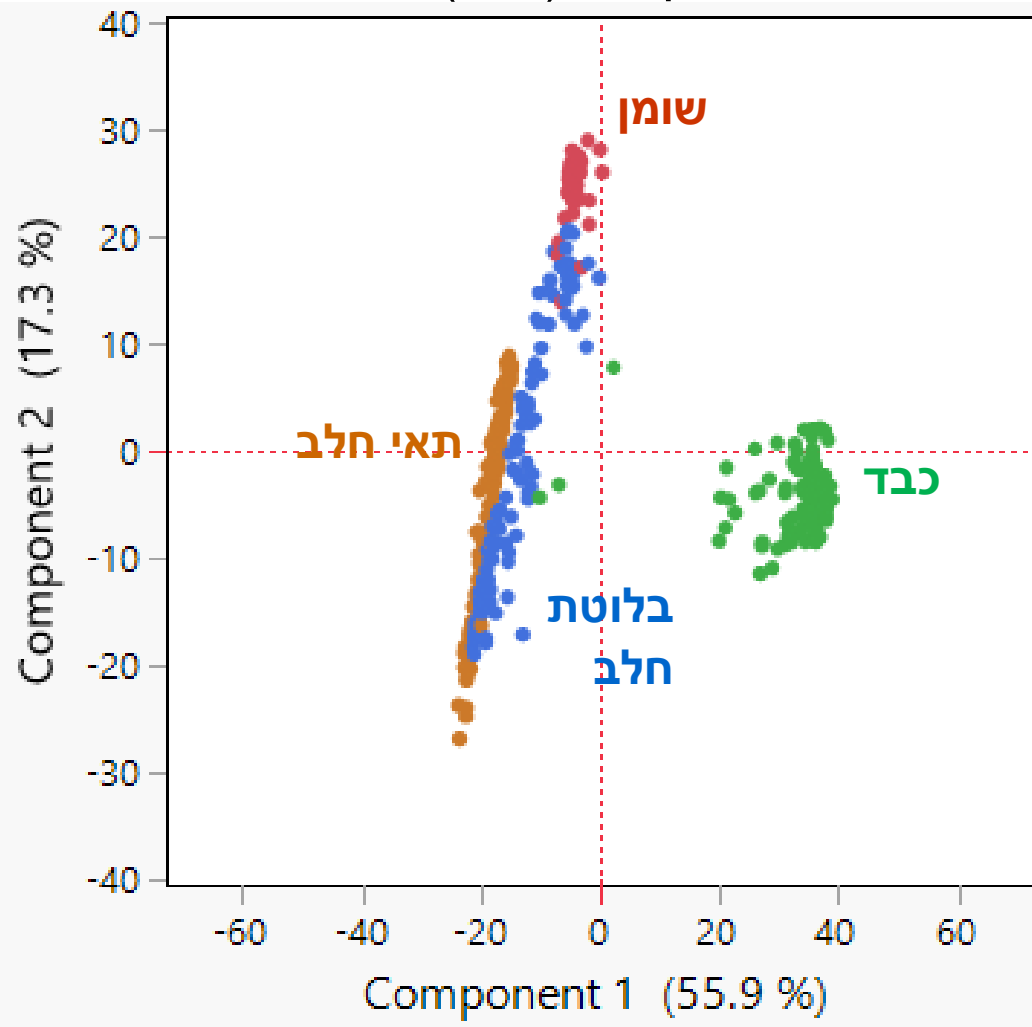
ברקמות שונות בגוף הפרה אותו רפרטואר של גנים לכן לדגם ביטוי הגנים השפעה מרכזית על הרכב השומן.

שיטת המחקר:

ניתוח נתוני ביטוי גנים ממאגרי מידע ציבוריים על מנת לזהות דפוסי ביטוי ייחודיים בין בלוטת החלב לבין רקמות ליפוגניות אחרות (שומן וכבד).

ניתוח הביטוי של גנים במסלולי מטבוליזם של שומן בבקר

Principal component analysis
(PCA) ניתוח רכיבים עיקריים

- ~ 500 דוגמאות ביולוגיות שונות.

בלוטת חלב תאי חלב שומן כבד

- ~ 800 גנים שנבחרו לפי אנוטציות GO

Lipid metabolic process GO:0006629

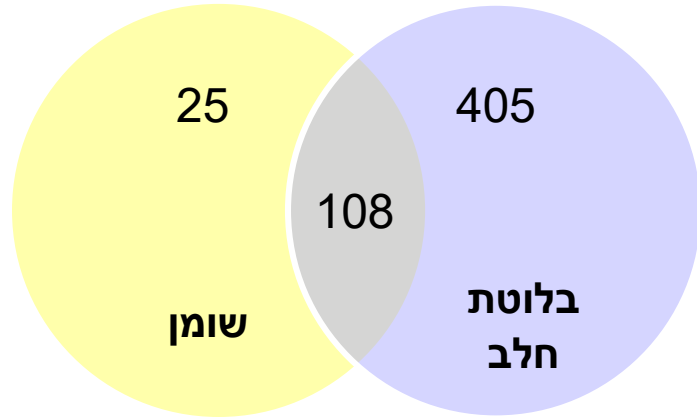
- הפרדה חזקה בין הכבד לשאר הרקמות על סמך ביטוי הגנים.

- הפרדה מסויימת גם בין דוגמאות שומן לדוגמאות בלוטת חלב.

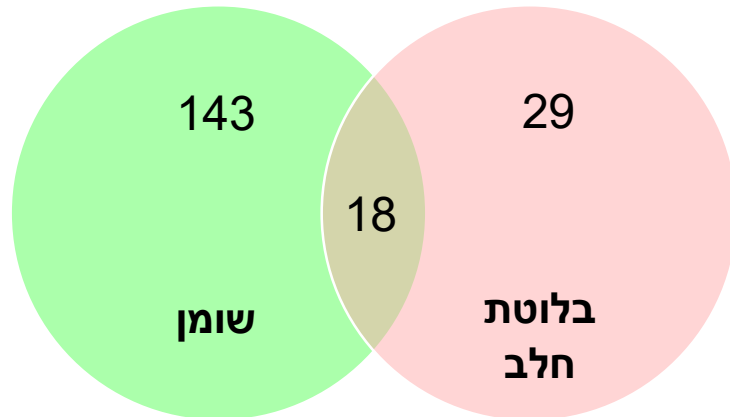
דגם ביטוי הגנים תואם את ההבדלים הפיזיולוגיים בין הרקמות.

ניתוח קורלציות בין הגנים לביץ FASN ברקמת שונות

גנים בקורלציה שלילית

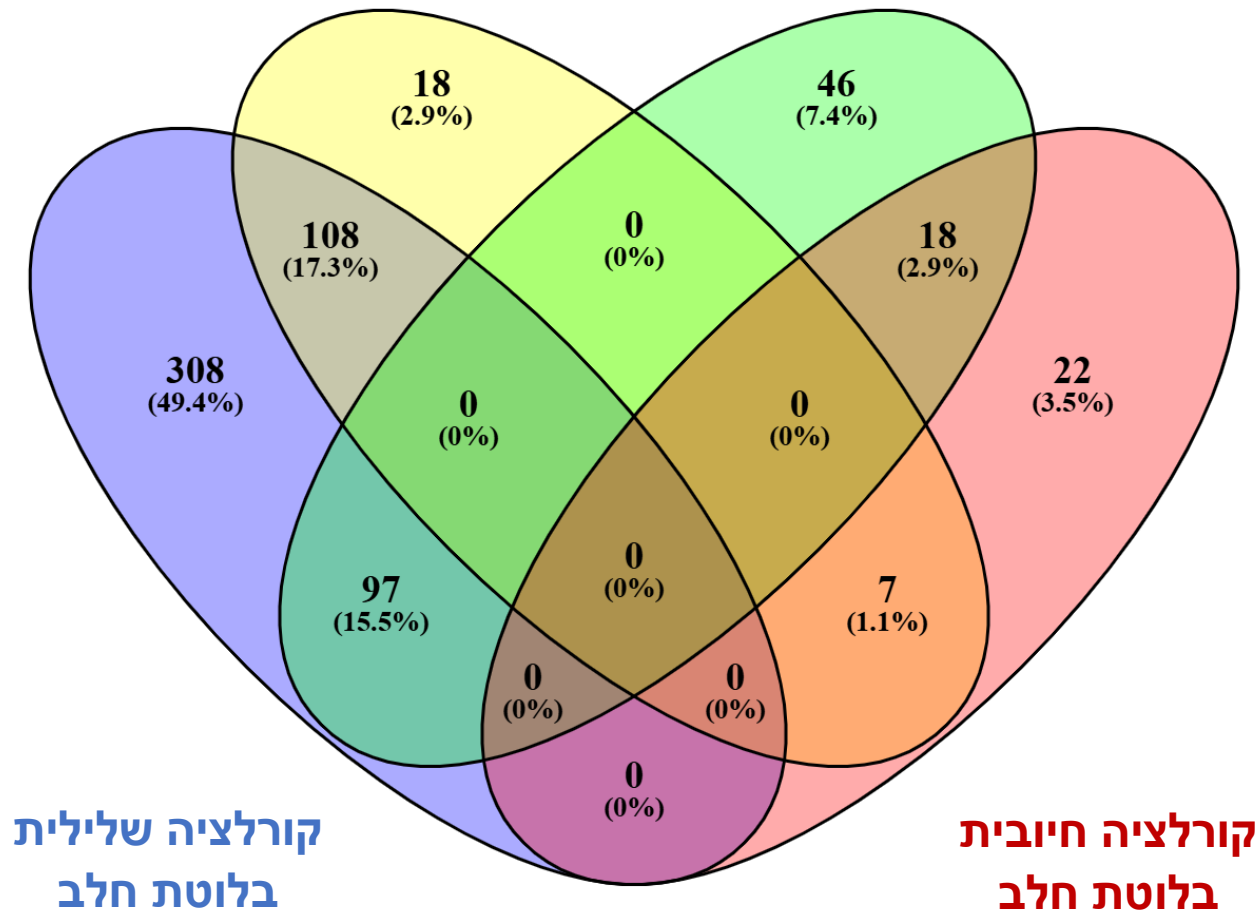

גנים בקורלציה חיובית

קורלציה שלילית שומן

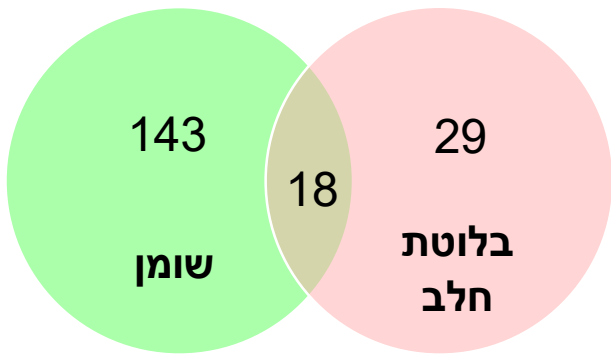
קורלציה חיובית שומן

קורלציה שלילית בלוטת חלב

קורלציה חיובית בלוטת חלב

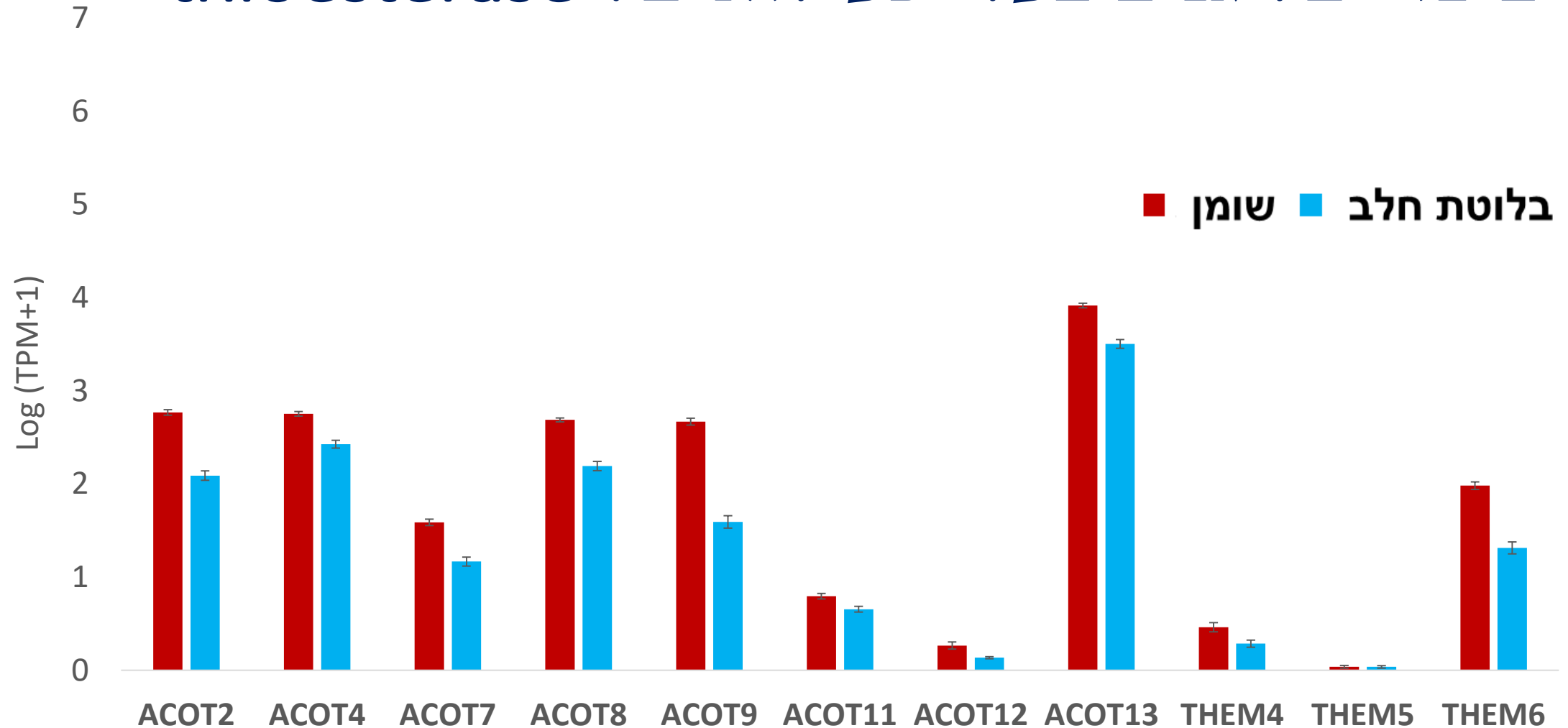
גנים בקורלציה חיובית עם FASN

פעילות הגנים	רקמת שומן	בלוטת חלב
מטבוליזם של ליפידים פולריים	20	12
מטבוליזם של כולסטרול ונגזרותיו	4	4
ייצור טריגליצרידים	5	2
Elongase/desaturase	7	-
ייצור חומצות שומן CoA	5	-
thioesterase	2	-

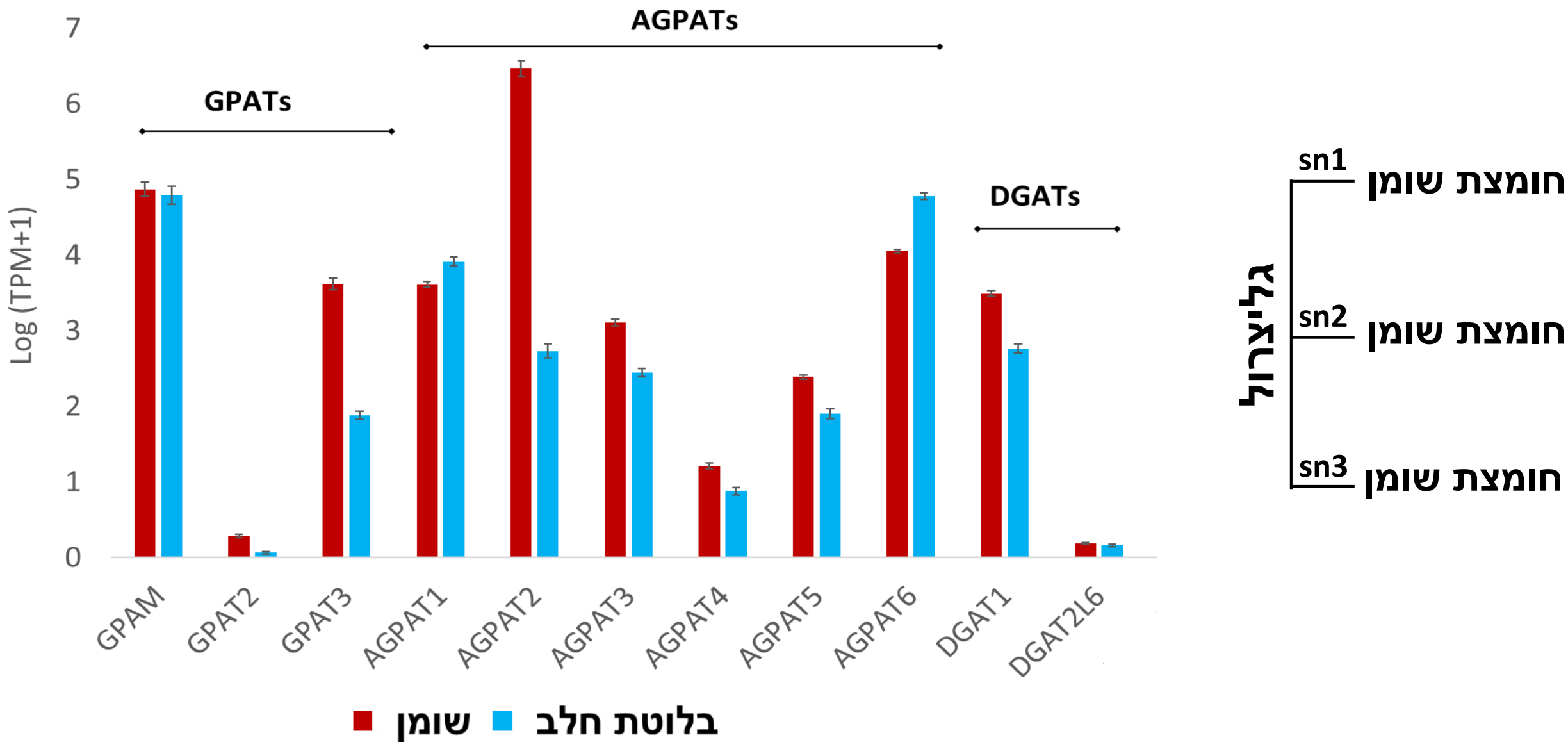

דגמי ביטוי של גנים בעלי פעילות של thioesterase

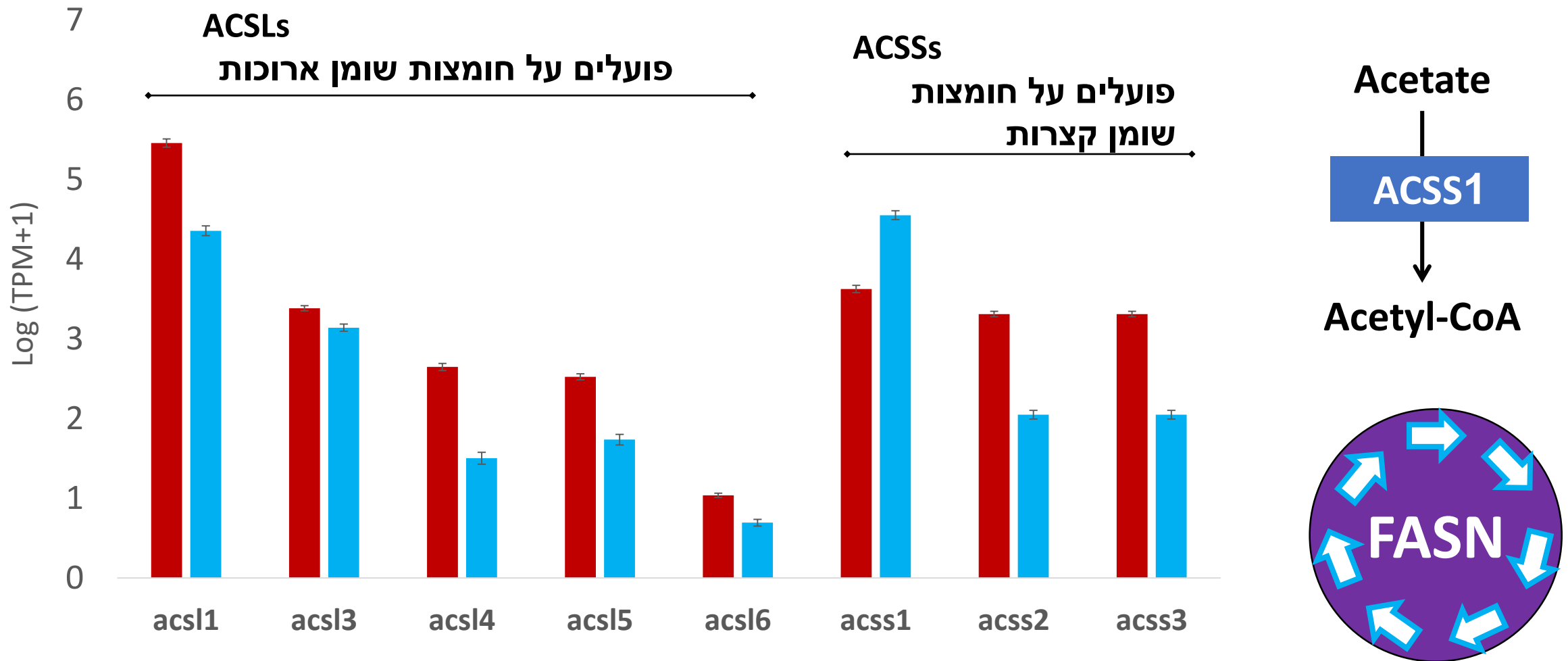

על פי דגמי ביטוי הגנים, אין עדויות לקיומו של אנזים ייחודי לבלוטת החלב.

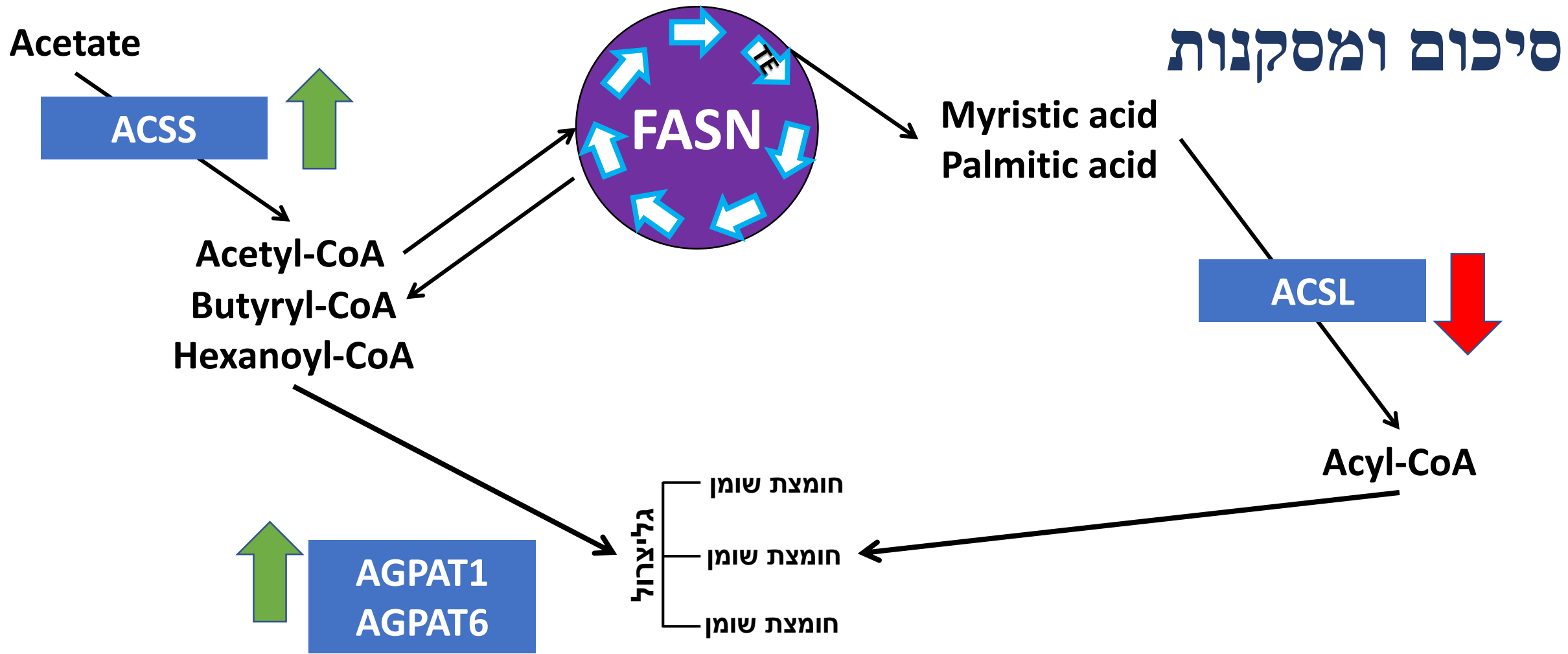
דגמי ביטוי של גנים במסלולי יצירת טריגליצרידים

דגמי ביטוי של גנים בעלי פעילות acyl-CoA synthase

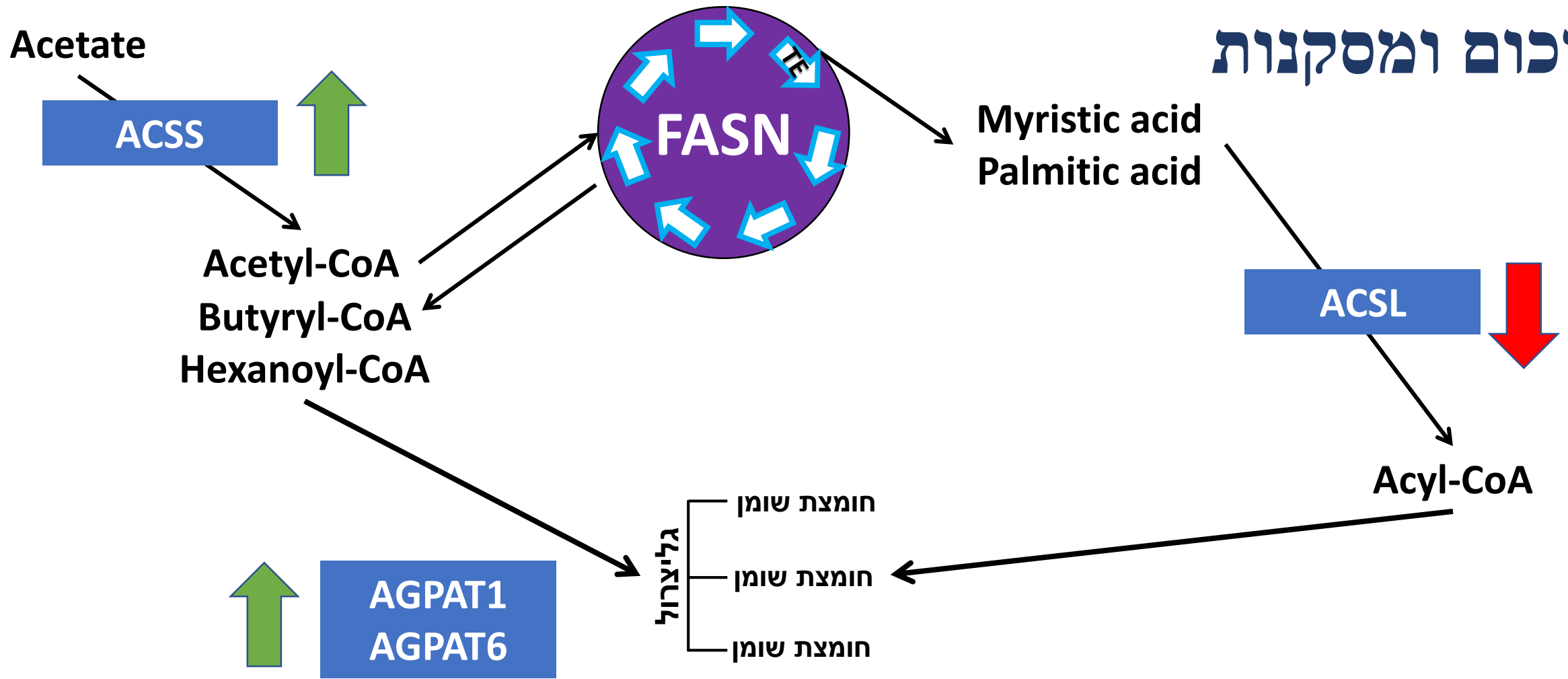
האנזימים הדומיננטיים בבלוטת החלב קשורים בייצור חומצות שומן קצרות.

סיכום ומסקנות

ההשערה: חומצות השומן הקצרות נוצרות משילוב FASN ייחודי עם סביבה אנזימטית המתעדפת את שילובן במולקולות הטריגליצרידים

סיכום ומסקנות

תצפיות על דגמי ביטוי   היפותזה   הוכחת פונקציונליות

את נמצאת כאן

תודות

מארגני הכנס ומשתתפיו

משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה
מרכז המזון של האוניברסיטה העברית FOOJI

מעבדת ארגוב-ארגמן

משרד החדשנות,
המדע והטכנולוגיה
Ministry of Innovation, Science & Technology

fooji

הכנס ה - 34
למדעי הבקר והצאן